

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

Рјешење

**по Закључку о покретању поступка по службеној дужности против
ЈП Централно гријање Тузла д.д. Тузла**

Сарајево
септембар, 2021. године

Број: УП-01-26-2-007-25/21
Сарајево, 15.09.2021. године

Конкуренијски савјет БиХ на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка ц), члана 48. став (1) тачка б), а у вези са чланом 10. став (2) тачка д), Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Закључку о покретању поступка по службеној дужности, број: УП-01-26-2-007-2/21 од 16.02.2021. године против ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Крчанска Број 1, 75 000 Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији, на 92. (деведесетдругој) сједници одржаној дана 15. септембра 2021. године, је донио

Р Ј Е Ш Е Њ Е

1. Утврђује се да је ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Крчанска Број 1, 75 000 Тузла злоупотребио доминантан положај на тржишту дистрибуција/снабдијевања топлотном енергијом на подручју насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, Тузла, онемогућавањем наплате потрошње топлинске енергије преко уграђених калориметара у становима стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли, што представља условљавање другој страни да прихвати додатне обавезе које по својој природи немају везе с предметом споразума, те ограничавање тржишта на штету потрошача, у складу са одредбама члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији.
2. Налаже се ЈП Централно гријање Тузла д.д. сљедеће:
 - у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема овог Рјешења омогући закључивање нових уговора за потрошњу топлинске енергије преко уграђених калориметара у становима стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли и да наплату потрошње према уграђеним калориметара на наведеној адреси изврши ретроактивно од 15.10.2020 године, те да достави доказе о извршењу.
3. Изриче се новчана казна ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Крчанска Број 1, 75 000 Тузла због кршења одредби из члана 10. став (2) тачке д) Закона о конкуренцији, утврђене у тачки 1. овог Рјешења, у висини од 40.000,00 КМ (четрдесетхиљадаконвертибилнихмарака), у складу са одредбом члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, коју је дужан платити у року од 15 (петнаест) дана од пријема овог Рјешења.
4. Уколико ЈП Централно гријање Тузла д.д. ул. Крчанска Број 1, 75 000 Тузла не уплати изречену новчану казну из тачке 3. у остављеном року, иста ће се наплатити принудним путем, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока према важећим прописима Босне и Херцеговине.
5. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у „Службеном гласнику БиХ“, службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурenciјски савјет БиХ је под бројем: 01-26-10-246-1/20 дана 30.11.2020. године путем е-маила запримио Пријаву од стране одређеног физичког лица настањеног на адреси Ступине Б2 – ламела Ц, 75000 Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја ЈП Централно гријање д.д. Ул. Кречанска бр 1, 75 000 Тузла (у даљем тексту: ЈП Централно гријање Тузла) у складу са чланом 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији.

У заprimљеном поднеску се у битном наводи сљедеће:

- Етажни власници станова у улици Ступине Б2-ламела Ц у Тузли су у новембру 2018. године поднијели захтјев ЈП Централном гријању Тузла, за уградњу мјерача утрошка топлинске енергије, калориметра, у станове стамбене зграде на адреси Ступине Б2 ул. М Мака Диздар Ламела Ц у Тузли
- ЈП Централно гријање Тузла је етажним власницима одговорило 12.12.2018 године дописом бр. 001-08198-2018 у коме их је обавијестило о условима које требају испунити да би се увели мјерни инструменти, калориметри, у све станове наведеног улаза
- Сви станари улаза - 35 власника стамбених јединица су потписали захтјев и сагласност за извођење и уградњу мјерача топлинске енергије према увјетима достављеним од стране ЈП Централно гријање. Новим захтјевом (бр. 009-1526-2019 од 19.09.2019. године) и допуном пројектне документације од 07.01.2020 године станари су затражили од ЈП Централно гријање Тузла сагласност на пројектну документацију за уградњу мјерача
- ЈП Централно гријање Тузла је дописом бр. 03-00545-2020 од 17.01.2020 године дало сагласност да је изведбени пројекат понуђен од стране "ИНГ Маркетинг" Тузла прихватљив
- Након тога су преко законског управитеља "Босна лифт" Тузла изведени радови уградње мјерних инструмената, калориметара појединачно за сваку стамбену јединицу на трошак станара који су потписали захтјев за уградњу калориметара појединачно у све станове
- Сви станари (свих 35) су уплатили почетни дио средстава од 670 КМ за уградњу калориметра прије почетка изведбе радова
- Надзор над извођењем радова је учињен од стране ЈП Централно гријање Тузла.

Станари зграде Ступине Б2 Ламела Ц су се дана 22.10.2020. године преко законског пуномоћеника обратили захтјевом ЈП Централном гријању Тузла за достављањем нових уговора за потрошњу топлинске енергије, сада преко уграђених калориметара.

ЈП Централно гријање Тузла је одговорило на захтјев да не могу дати сагласност за нове уговоре из разлога што нису сви станари улаза Ламеле Ц извршили прикључак на систем гријања преко мјерача топлинске енергије, калориметара. Два станара су одбили (ЈП Централно гријање Тузла наводи 3 јер је један станар, који живи у Америци, накнадно уградио прикључак мјерача топлинске енергије), прикључак на мјерне инструмента, из личних разлога, иако су раније потписали захтјев и сагласност и платили уградњу калориметара.

Образложење јавног предузећа ЈП Централно гријање Тузла је да се на заједнички достављивач топлинске енергије у улаз Ламеле Ц морају прикључити сви станари и да немају начина двоструке наплате испоручене топлинске енергије према Општим условима за прикључење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла број: 01- 5439-2010/11- ВНР-1 од 05.01.2010. године усвојене одлуком Општинског вијећа Тузла (у даљем тексту: Општи услови).

Централно гријање Тузла се позива на Опште услове и то чланове 17. и 19. којима се условљава друга страна, у овом случају потрошачи топлинске енергије, да у једном улазу мора бити истовјетан начин наплате потрошње енергената.

У Пријави се наглашава да је у покретању иницијативе за уградњу калориметара од стране јавног предузећа Централно гријање Тузла тражена писмена сугласност свих станара (а не и власника пословних простора у наведеном улазу од којих неки већ имају уграђене мјераче топлинске енергије) и да је писмена сагласност свих станара и достављена.

Подносилац пријаве наводи да постоје индиције да пословни простори улаза Ламеле Ц (*La linea, San Marco, Elcom*) већ користе калориметре као мјераче утрошка енергије у истом улазу и да су прикључени на заједнички топлински довод за Лемелу Ц али да провјере ових навода Централно гријање Тузла обструира.

Жалбом према Централно гријање Тузла станари су нагласили да је Централно гријање дало сагласност да постоје технички услови за уградњу појединачних мјерних инструмената утрошка топлинске енергије и да су након дате сагласности на техничку изводљивост радови и извршени.

Неприкључењем на систем мјерних инструмената утрошка енергената крши се Закон о заштити потрошача Босне и Херцеговине. Централно гријање Тузла прихвата тај закон али под техничким условима захтијева прикључење свих станара наведеног улаза, иако су уграђени појединачни и одвојени мјерни инструменти за сваки стан посебно.

Овом одлуком Централно гријање Тузла је 33 станара овог улаза оштетило за 40.000 КМ материјалног утрошка уградње калориметара за које нису криви и које не могу надокнадити.

Подносилац пријаве предлаже Конкуренцијском савјету да донесе рјешење којим се утврђује да је Централно гријање Тузла злоупотребило монополски положај на тржишту дистрибуције топлотне енергије у Граду Тузла, примјеном чланова 17. и 19. Општинских услова којим су прописани услови за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије. Оваква одлука условљава другој страни, у овом случају станарима Ламеле Ц зграде Б2 насеља Ступине, да прихвате материјални губитак уградње мјерних инструмената и да прихвате начин плаћања утрошка енергената наметнут од стране ЈП Централног гријања Тузла чиме се врши повреда одредби Закона о конкуренцији.

Предлажу и да наведеним рјешењем Конкуренцијски савјет наложи јавном предузећу Централно гријање Тузла наплату топлинске енергије према мјерачима утрошка топлинске енергије који су у функцији од почетка сезоне гријања тј. од 15.10 2020 године.

Образложење пријаве запримљено је дана 04.12.2021. године поднеском који је запримљен под бројем: 01-26-10-246-2/20 истога садржаја као и претходно, с тим да је у прилогу достављена копија Захтјева према Централно гријање Тузла упитом који су слједећи услови за увођење мјерних сатова (калориметара) од 31.05.2019. године, копију Одговора Централно гријање Тузла, копију Понуде привредног субјекта ИНГ МАРКЕТИНГ за израду пројекта реконструкције инсталације гријања, Сагласност на пројекат уградње калориметра за стамбени дио СПО Ступине Б2 Ламела Ц од стране Централно гријање Тузла, Захтјев станара према Централно гријање Тузла за доставу нових уговора за потрошњу топлотне енергије, Одговор Централно гријање Тузла на споменути захтјев те допис Поврат рачуна за испоручену топлинску енергију станара према Централно гријање Тузла.

1. Поступак по Закључку о покретању поступка по службеној дужности

На основу наведеног, Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 32. став (1) Закона, донио Закључак о покретању поступка по службеној дужности број: УП-01-26-2-007-2/21 од 16.02.2021.

године (у даљем тексту: Закључак) против ЈП Централно гријање Тузла ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја, у смислу члана 10. став (2) тачка д) Закона о конкуренцији.

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренцијски савјет је истог дана доставио предметни Закључак на читовање ЈП Централно гријање Тузла у прилогу акта број: УП-01-26-2-007-6/21 те истовремено затражио од ЈП Централно гријање сву релевантну кореспонденцију која се односи на предметни поступак са станарима насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, правни основ на којем базирате став око одбијања сагласности на нове уговоре, прије свега мислећи на Опште услове за прикључење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла број: 01-5439-2010/11- ВНР-1 од 05.01.2010. године као и годишњи финансијски извјештај ЈП Централно гријање д.д Тузла за 2020. годину.

Тражену документацију, као и одговор на Закључак, ЈП Централно гријање Тузла је доставило дана 17.03.2021. године поднеском за примљеним под бројем: УП-01-26-2-007-7/21 наводећи у битном сљедеће:

Кореспонденција је почела захтјевом представника етажних власника за увођењем индивидуалних мјерила топлотне енергије за све станове њиховог улаза. Представнику је одговорено сљедеће:

„Да би остварили то право, а у складу са правилима из Општих и техничких услова потребна је писмена сагласност свих купаца, са заједничког мјеста потрошње (у конкретном случају Ваш улаз-ОЕВ), о преласку на обрачун према утрошеној енергији, на обрачунском бројилу постављеном у топлинској подстанцици. ”

У првом одговору упућеном ОЕВ од 12.12.2018. године, наведено је, да би се примјенила расподјела према раздјелним мјерилима топлотне енергије, потребно је да се:

„ -изради пројекат техничке изводљивости који ће дефинисати све техничке параметре везане за уградњу раздјелних интерних мјерила и бити у складу са Општим условима за испоруку топлинске енергије из система даљинског гријања града Тузла. Раздјелна интерна мјерила морају бити уграђена у стубишту на јавној површини.

-изврши уградња раздјелних мјерила за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста - није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплата према метру квадратном загријаване површине....,

Представник етажних власника доставио је на протокол сагласност купаца (корисника услуга Централног гријања) на овом улазу за уградњу индивидуалних мјерила топлоте. Израђен је пројекат који је, након дорада, добио сагласност и представник је организовао рад на уградњи индивидуалних мјерила за станове. Двије власнице станова, иако су дале сагласност, што је био предуслов за наставак даљих активности (израда пројекта, уградња мјерила) нису жељеле да уграде мјерила из њима познатих разлога. Након њиховог одустанка, став је ЈП Централно гријање Тузла, дошло је до неиспуњења једног од услова из првог дописа.

У Одговору се даље наводи да је разлог због којег се тражи сагласност свих купаца са заједничког мјеста потрошње (то је подстанцица која се налази у подруму њиховог улаза и топлином снабдијева само њихов улаз) је тај што је члановима 17., 18. и 19. Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број 01-05-610-2010 алинеја 1 дефинисано сљедеће:

Члан 17.

"Ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста са заједничким мјерним уређајем, испоручена топлинска енергија обрачунава се и складу са "расподјелом" трошкова на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом. "

Члан 18.

Расподјела трошкова за испоручену количину топлинске енергије се може вршити на сљедеће начине:

- према м², (Тарифна група I.2.1, II.3.1 и III. 2.1)
- према инсталисаној снази, (Тарифна група I.2.2, II.3.2 и III. 2.2)
- према дјелитељима, (Тарифна група I.2.3, II. 3.3. и III.2.3)
- према интерним бројилима - калориметрима. (Тарифна група I.2.4, II.3.4 и III.2.4)

Члан 19.

„Потрошачи заједничког мјеста потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, поднијети споразумно израђену расподелу трошкова која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподели трошкова се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора износити 100 процената. Расподелу трошкова је могуће мјењати само уз писмену сагласност свих потрошача и узима се у обзир са првим наредним обрачунским периодом. Ако потрошачи не поднесу дистрибутеру "расподјелу" трошкова из првог става, дистрибутер обрачунава појединачним потрошачима трошкове испоруке топлинске енергије у складу са подацима из "расподјеле" коју има на располагању, али ако тих података нема, према једнаким учешћима. "

У подстаници, на примарној страни подстанице, има мјерило топлотне енергије које је заједничко за просторе и станове које се топлотном енергијом снабдијевају са те подстанице, у овом случају то су пословни просори у приземљу улаза и сви станови.

Цитирани чланови у Тарифном правилнику су написани, како се наводи у Одговору, да би расподела била исправна. Односно, потрошња са заједничког обрачунског мјерила, ако се дијели према раздјелним индивидуалним мјерилима, се тако дијели на све кориснике на исти начин, јер комбиновање расподеле утрошене топлотне енергије на разне начине водило би до нетачне расподеле, што би могло бити основ за жалбе неких корисника.

Уколико се пак расподела утрошене топлотне енергије са обрачунског мјерила врши за оне који имају уграђена индивидуална мјерила топлотне енергије, а да се корисници у два стана фактуришу према површини гријања, у неповољном положају би били станари који су уградили мјерила, док би то било у корист дистрибутера. Уколико би се за станове који немају уграђена мјерила расподељивала енергија фиксно у количини за износ који одговара њиховом рачуну за плаћање по паушалу, како сада плаћају, у топлијим мјесецима би износ који би представљао разлику између утрошка на обрачунском мјерилу и збира индивидуалних мјерила био негативан, док би у хладнијим мјесецима био изразито висок.

ЈП Централно гријање Тузла тренутно нема утврђен фиксни дио рачуна приликом фактурисања по утрошеној енергији, него само варијабилни, односно само за утрошену топлотну енергију због чега је потребно да се утрошена енергија расподели на исти начин за све кориснике.

У наставку Одговора ЈП Централно гријање Тузла позива на одговорност оних који нису испоштовали своју писмено дату сагласност обзиром да су сви корисници дали писмену сагласност за извођење и уградњу мјерила топлинске енергије према условима које је ЈП Централно гријање Тузла доставило, на основу чега је покренута активност израде Изведбеног пројекта реконструкције инсталације гријања за снабдијевање топлинском енергијом стамбеног објекта Ступине Б2-Ламела Ц у сврху преласка на обрачун по мјерењу у дијелу МЗ Ступине у Тузли, а посао није одрађен по пројекту и по условима које је ЈП Централно гријање д.д. Тузла доставило.

Што се тиче пословних простора у наведеном објекту, исти се снабдијевају топлотном енергијом са исте подстанице, али са посебног вода пословних простора и сви водови пословних простора су на мјесту преузимања топлотне енергије, односно у подстаници и стога су им и могла бити уграђена обрачунска мјерила.

Нису мјерила уграђена у пословним просторима, нити испред пословних простора. Пословни простори ће се прикључити заједничком систему мјерења кад се уграде сва мјерила за станове и расподељиват ће се енергија са обрачунског мјерила за све. За случај да пословни простори немају уграђена мјерила топлотне енергије, ЈП Централно гријање Тузла би уградили на мјесту пружања

енергије на секундарном воду за станове заједничко мјерило топлотне енергије са којег би се утрошена енергија расподјеливала преко индивидуалних мјерила за све станове.

Надаље, наводи се да провјере мјерила за пословне просторе који су у подстаници не обструира ЈП Централно гријање Тузла. Ако представник поднесе писмени захтјев да прегледа подстаницу биће му дозвољено. Шта више кад уграде сва индивидуална мјерила, требао би заједно са контролором ЈП Централно гријање Тузла на мјесечном нивоу да узима стања обрачунског мјерила и представник етажних власника за своју евиденцију.

Поред достављеног, дана 20.04.2021. године актом број: УП-01-26-2-007-18/21 Конкуренцијски савјет је затражио одговоре и појашњења од привредног субјекта ЈП Централно гријање Тузла зашто се калориметри морају уградити за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста те зашто конкретно није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријаване површине у једној стамбеној јединици, односно врло прецизно – зашто нема начина да се врши двострука наплата испоручене топлинске енергије те које је правно упориште (пропис) на којем ЈП Централно гријање д.д Тузла заснива своју одлуку око одбијања комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријаване површине у једној стамбеној јединици.

Поднеском број: УП-01-26-2-007-19/21 који је за примљен дана 04.05.2021. године ЈП Централно гријање Тузла је доставило сљедеће образложење и то да није могуће комбиновати обрачун по м² и MWX приликом расподјеле учешћа.

Са једног обрачунског мјерног мјеста није могуће извршити фактурисање за кориснике комбинујући двије суштински различите тарифне групе зато што се „у расподјели трошкова одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора бити 100 процената“. У случају да одређени број корисника нема податак о мјерењу, енергија која је њима испоручена би се расподјелила на остале кориснике, а истовремено да се њима изврши фактурисање према м² добило би се душло фактурисање за те просторе. Додатно, постављање параметара регулације у подстаници врши се на различите начине за обрачун по м² и обрачун према потрошњи.

Ово правило ЈП Централно гријање д.д Тузла заснива према одредбама чланова 17-19 Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

Конкуренцијски савјет је дана 10.05.2021. године актом број: УП-01-26-2-007-20/21 од ЈП Централно гријање Тузла затражио појашњење одређених навода. Наиме, сви станари, њих 35, је потписало сагласност за уградњу калориметара те уплатили новац за уградњу. ЈП Централно гријање д.д Тузла је одбило дати сагласност за нове уговоре зато што „нису сви станари извршили прикључак на систем мјерења преко мјерача“. Конкретно два станара су одбила прикључак иако су потписали захтјев, дали сагласност и платили уградњу калориметар. Затражено је да појасне шта значи конкретно да су „одбили прикључак“, те како се тренутно сада обрачунава утрошак топлинске енергије у овој стамбеној јединици ако су сви станари уградили калориметар (ако су уградили) и практично не постоји техничка препрека да се обрачун и наплата потрошње у овом случају врши путем калориметара. Конкретно, ако је сада имплементирана нова инфраструктура за обрачун утрошене топлинска енергије како је настављено да се наплата и даље врши обрачунавајући потрошњу по м².

Истовремено је затражено да појасне, у техничком смислу, каква је (не)могућност да се у једној стамбеној јединици станарима који имају уграђени калориметар наплата врши по утрошеној енергији, а да се преосталим станарима који немају уграђен калориметар наплата врши по систему расподјеле. У једној стамбеној јединици, према раније достављеним информацијама, на тај начин је извршена подјела на стамбене и пословне просторе те није проблем пословним просторима вршити обрачун и наплату путем стварне потрошње – калориметара.

Конкуренцијски савјет је сматрао корисним да ЈП Централно гријање д.д Тузла достави информацију, уколико исту посједује, зашто су два станара одбила прикључак инсталираног калориметра (ако је исти уграђен) те да ли су два наведена станара у задњих 5 година подносила ЈП Централно гријање д.д Тузла захтјеве за потпуно искључење са система централног гријања.

У одговору ЈП Централно гријање д.д Тузла који је запримљен дана 19.05.2021. године под бројем: УП-01-26-2-007-23/21 наводи се да је представник етажних власника доставио на протокол Централног гријања д.д. Тузла сагласност купаца (корисника услуга Централног гријања) на овом улазу за уградњу индивидуалних мјерила топлотне. Израђен је пројекат који је, након дорада, добио сагласност и представник је организовао рад на уградњи индивидуалних мјерила за станове. Двије власнице станова, иако су дале сагласност, што је био предуслов за наставак даљих активности (израда пројекта, уградња мјерила) нису жељеле да уграде мјерила из њима познатих разлога. Након њиховог одустанка, дошло је до неиспуњења једног од услова из првог дописа. Разлог одустајања од уградње индивидуалних раздјелних мјерила за два стана је према усменим наводима, једне од власница су естетске природе, јер нису жељеле да се према одобреном пројекту реконструкције инсталације централног гријања за уградњу индивидуалних раздјелних мјерила уграде нове цијеве до вертикала у њиховим становима како је то урађено у осталим становима. Суштина је да за све станове није изведена реконструкција инсталације централног гријања у циљу уградње индивидуалних раздјелних мјерила, тј. није имплементирана нова инфраструктура за расподјелу утрошене топлотне енергије која се мјери на заједничком мјерилу на нивоу цијелог објекта.

У овом одговору ЈП Централно гријање д.д Тузла је још једном експлицитно одговорило на питање зашто у техничком смислу није могуће да се у једном објекту са заједничког мјерила топлотне енергије који мјери потрошњу топлотне енергије за цијели објекат врши наплата дијелу корисника по утрошеној енергији са индивидуалних раздјелних мјерила и дијелу корисника по гријаној површини станова позивајући се на чланове 17,18 и 19. Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

У подстаници, на примарној страни подстанице, има мјерило топлотне енергије које је заједничко за просторе и станове које се топлотном енергијом снабдевају са те подстанице, у овом случају то су пословни простори у приземљу улаза и сви станови. Цитирани чланови у Тарифном правилнику су написани, како стоји у Одговору ЈП Централно гријање д.д Тузла, да би расподјела била исправна. Односно, потрошња са заједничког обрачунског мјерила, ако се дијели према раздјелним индивидуалним мјерилима, се тако дијели на све кориснике на исти начин, јер комбиновање расподјеле утрошене топлотне енергије на разне начине водило би до нетачне расподјеле, што би могло бити основ за жалбе неких корисника.

"Потрошачи заједничког мјеста потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, поднијети споразумно израђену расподјелу трошкова која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподјели трошкова се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа мора износити 100 процената." На основу тога потрошачи се могу усагласити и предати дистрибутеру усаглашену расподјелу утрошене топлотне енергије.

Према ставу ЈП Централно гријање д.д Тузла једино исправно је да за расподјелу мора бити иста мјерна јединица. Ако потрошачи желе да се расподјељује на други начин могу се изјаснити у писменој форми с тим да збир учешћа мора износити 100%.

У ранијем периоду јесу била три пословна простора обрачунавана на основу утрошка топлотне енергије, али су њихова мјерила топлотне енергије уграђена у топлинској подстаници на мјесту предаје топлотне енергије тако да су та мјерила била обрачунска за сваки простор засебно.

Систем мјерења за цијели објекат укључује заједничко мјерило са топлинске подстанице и оно постаје обрачунско за све кориснике, а остала мјерила су раздјелна преко којих се дијели укупно утрошена енергија.

У овом Одговору поновљен је разлог два власника стана за одбијање прикључења инсталисања индивидуалног раздјелног мјерила, према усменој изјави, а то је да им прикључење нових цијеву од мјерила топлотне енергије-калориметра до вертикала у стану нарушава естетски изглед у стану. Власници станова број 15 и број 20 нису раније подносили захтјеве за потпуно искључење из система даљинског гријања.

2. Продужење рока за доношење коначног рјешења

С обзиром на околности у предметном поступку због проглашене пандемије вируса COVID-19 који је утицао на рад Конкурентијског савјета, опсежност конкретног предметног поступка као и чињенице да је за утврђивање стања и оцјену доказа потребно извршити додатне анализе, Конкурентијски савјет је процијенио да неће бити у могућности донијети коначно рјешење у року од 4 мјесеца од дана доношења Закључка о покретању поступка, како је прописано чланом 41. став (1) под ц) Закона.

Конкурентијски савјет је стога оцијенио да је рок за доношење коначног рјешења по Закључку о покретању поступка који се односи на утврђивања кршења одредби члана 10. став (2) тачка д) Закона потребно продужити за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона.

Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења донесен је дана 17.05.2021. године под бројем: УП-01-26-2-007-21/21. Исти је достављен привредном субјекту ЈП Централно гријање д.д Тузла у прилогу акта број: УП-01-26-2-007-22/21 на дан доношења.

3. Прикупљање додатних информација од трећих лица

Током поступка Конкурентијско вијеће се обратило привредним субјектима Еко топлане Бања Лука, Булевар војводе Живојина Мишића 32, 78000 Бања Лука, "Градска топлана" а.д. Добој, Улица Српских соколова бр. 1, 74000 Добој, ТОПЛАНА а.д. Приједор, Рудничка 66, 79101 Приједор, ТОПЛАНЕ САРАЈЕВО, Улица Семира Фраште 22, 71000 Сарајево и ЈП ГРИЈАЊЕ д.о.о. Зеница, Ул. Билмишће бр. 107, 72000 Зеница обзиром да је цијењено да информације од ових привредних субјеката могу допринијети рјешавању и појашњењу одређених питања о спречавању, ограничавању или нарушавању тржишне конкуренције, у смислу одредбе члана 35. став (1) тачка ц) Закона.

Тако се дана 29.03.2021. године актима од броја: УП-01-26-2-007-8/21 до броја: УП-01-26-2-007-12/21 Конкурентијски савјет обратио наведеним привредним субјектима захтјевајући сљедеће информације и то:

- На који начин се врши обрачун, односно наплата топлинске енергије корисницима ове услуге,
- Да ли у једном улазу (стамбеној јединици) мора бити истовјетан начин обрачуна потрошње (m^2/MWx) за све кориснике или се појединачно корисник може одвојити уградњом мјерача утрошка топлинске енергије - калориметра,
- По којој процедури и под којим условима станари једне стамбене јединице могу извршити уградњу мјерача утрошка топлинске енергије - калориметра,
- Да ли на исти начин врши обрачун потрошње утрошене топлинске енергије стамбених јединица и пословних простора у једном објекту.

Потребно је било истовремено и да Конкурентијском савјету доставе правни основ, односно прописе на основу којег врше испоруку и обрачун топлинске енергије корисницима.

Конкурентијски савјет је дана 05.04.2021. године запримио поднесак број: УП-01-26-2-007-13/21 привредног субјекта ТОПЛАНЕ САРАЈЕВО који је у свом одговору навео сљедеће:

- Уредбом о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије („Службене новинама Кантона Сарајево број 22/16“ од 02.06.2016. године) и Одлуком о усвајању Тарифног система КЈКП „Топлане - Сарајево“ д.о.о. са Методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије број: 02-05-25151-10/16 од 15.08.2016.године („Службене новине Кантона Сарајево бр. 34/16 и 34/18) одређен је начин обрачуна и фактурисања утрошене топлотне енергије за појединачне кориснике;
- Обрачун утрошене топлотне енергије врши се на основу корисне површине стамбеног и/или пословног простора или читаног стања на заједничком/индивидуалном мјерилу топлотне енергије, према Методологији и Матрици тарифних модела, а у складу са Уредбом;
- Цијене за јединицу прикључне снаге и цијене за јединицу испоручене количине топлотне енергије, које чине укупну цијену топлотне енергије за централно гријање, утврђене су

Одлуком о висини тарифних ставова КЈКП „Топлане- Сарајево“ д.о.о., која је усвојена од стране Владе Кантона Сарајево (број: 02-05-336756-9/17 од 28.12.2017. године) и посебно су формиране за категорије *корисници - домаћинства* и *корисници - пословни простори*.

- Према Уредби свака грађевина прикључена на централни топлификациони систем мора имати уграђено заједничко мјерило топлотне енергије. Техничке карактеристике мјерила топлотне енергије на обрачунском мјерном мјесту, мјесто и начин уградње одређује давалац услуге;
- За изграђене објекте чији је систем цијевног развода такав да омогућује мјерење утрошка топлотне енергије, индивидуално мјерило може се уградити појединачно за сваког корисника који поднесе захтјев за уградњу мјерила. Након дефинисања прикључног мјерног мјеста као и спецификације потребног материјала израђује се и кориснику доставља понуда за набавку и уградњу индивидуалног мјерила утрошка топлотне енергије, у склопу које су дефинисани рокови, опција понуде и начин плаћања;
- Обрачун и фактурисање накнаде за гријање корисницима услуге у објектима у којима се истовремено налазе простори без мјерења топлотне енергије као и простори са уграђеним мјерилима врши се према припадајућој категорији простора, у складу са Одлуком о висини тарифних ставова;
- За грађевине које ће се градити, уградња индивидуалних мјерила топлотне енергије је обавезна за сваки стан и пословни простор.

Конкуренијски савјет је дана 07.04.2021. године запримио поднесак број: УП-01-26-2-007-14/21 привредног субјекта ТОПЛАНА а.д. Приједор у којем се наводи сљедеће:

- Обрачун топлотне енергије врши се у складу са Закључком Општине Приједор број: 02-38-4/11 од 10.10.2011. године и Закључком број: 02-38-3/10 од 28.11.2011. године (достављени уз поднесак);
- У једном улазу (стамбеној јединици) не мора бити истовјетан начин обрачуна потрошње за све кориснике, већ се могу појединачно одвојити уградњом калориметра посебно за сваког корисника;
- Станари једне стамбене јединице могу извршити уградњу калориметра на начин да је потребно да поднесу Захтјев за уградњу калориметра и уз сагласност свих станара извршит ће им се уградња калориметра. У случају да је ријеч о појединачним захтјевима за уградњу калориметра потребно је утврдити да ли постоје техничке могућности за уградњу те уколико исте дозвољавају приступа се уградњи;
- Обрачун потрошача по мјерном инструменту исти је за све категорије потрошача.

Конкуренијски савјет је дана 08.04.2021. и дана 09.04.2021. године запримио поднесак број: УП-01-26-2-007-15/21 и поднесак број: УП-01-26-2-007-16/21 привредног субјекта ЈП ГРИЈАЊЕ д.о.о. Зеница у којем се наводи сљедеће:

- Обрачун и плаћање утрошене топлотне енергије врши се у зависности од тога у коју категорију је сврстан потрошач – стамбени или пословни простор; обје категорије имају могућност обрачуна на два начина и то по м² загријаваног простора или по стварној потрошњи очитованој калориметром;
- У једном објекту колективног становања обрачун утошене топлотне енергије се врши на истовјетан начин; изузетно, ако то технике могућности дозвољавају у смислу да су дијелови објекта у топлотној подстаници одвојени засебним циркулационим круговима, могућ је обрачунутошене топлтне енергије на оба начина;
- У новоизграђеним објектима све стамбене јединице имају изграђене мјераче – калориметре, што је у складу са позитивним законским прописима; код објеката старије градње (што чини око 95% објеката у граду) немогућа је уградња калориметара због начина изведених инсталација, уградња би била могућа уколико би се извршила реконструкција цјелокупног објекта;
- Обрачун потрошње утрошене топлотне енергије за стамбене и пословне просторе у једном објекту врши се на исти начин; изузетно, обрачун се може вршити на оба начина уколико то техничке могућности дозвољавају (одвојени циркулациони кругови посматраног објекта);

- Испорука и обрачун топлотне енергије врши се на основу Одлуке о загријавању стамбеног и пословног простора града Зеница и Услови за испоруку и преузимање топлотне енергије из вреловодне мреже („Службене новине Општине Зеница бр. 7/02, 6/13, 9/17 и 4/18).

Конкуренијски савјет је дана 14.04.2021. године запримио поднесак број: УП-01-26-2-007-17/21 привредног субјекта Градска топлана а.д. Добој у којем се наводи сљедеће:

- Градска топлана а.д. Добој у свом раду примјењује Одлуку о општим и техничким условима испоруке и снабдијевања топлотном енергијом у Граду Добоју („Службени гласник Града Добоја“ број 2/18), Одлуку о техничким условима за израду вреловода и топовода, топлотних подстанца и топлотних инсталација („Службени гласник Града Добоја“ број 2/18) те Одлуку о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије Градске топлане Добој („Службени гласник Града Добоја“ број 2/18);
- Начин на који се врши обрачун, односно наплата топлотне енергије као и обрачун потрошње по м² или MWx, односно обрачун утрошене топлотне енергије за стамбене и пословне просторе прописан је Одлуком о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије Градске топлане Добој;
- У погледу уградње уређаја за читавање потрошње топлотне енергије, односно услова који су потребни да се испуне за уградњу уређаја примјењују се одредбе Одлуке о општим и техничким условима испоруке и снабдијевања топлотном енергијом у Граду Добоју, члановима од 86 до 96.
- У циљу поштовања норми и стандарда ЕУ, важећих Закона и рационалног трошења енергије утврђује се обавеза за инвеститоре, пројектанте извођаче радова да врше уградњу мјерних инструмената за топлотну енергију у новоизграђеним објектима или објектима у којима се врши надоградња, доградња или су прикључени на систем даљинског гријања. У изграђеним објектима, у којима нису уграђени мјерни уређаји у унутрашњим инсталацијама даљинског гријања у етажним јединицама уградњу мјерних уређаја врше власници етажних јединица, по прописаној процедури уза надзор и контролу Градске топлане.

Конкуренијски савјет је дана 11.06.2021. године запримио поднесак број: УП-01-26-2-007-24/21 привредног субјекта Еко топлане Бања Лука у којем се наводи сљедеће:

- Еко топлане Бања Лука поступа у складу са Одлуком о општим условима за производњу, испоруку и кориштење топлотне енергије у Граду Бања Лука те Одлуком о тарифном систему са методологијом обрачуна испоручене топлотне енергије („Службени гласник Града Бања Лука“ бр 2/18 и 12/19);
- корисници топлотне енергије се развстају на домаћинства (са мјерилом и без мјерила) и пословни потрошачи (са мјерилом и без мјерила);
- мјерило топлотне енергије може се уградити појединачно за сваког корисника у згради или заједничко за више корисника (гдје дозвољавају техничке могућности), а не мора бити истовјетан начин обрачуна потрошње (м²/MWx);
- набавку, уградњу, оцавање и замјену мјерног уређаја врши корисник услуге који је и власник истог, у складу са одредбама Закона о одржавању зграда РС („Службени гласник РС број 101/11), а анакон уградње и провјере исправности мјерила давац услуге је дужан пломбирати мјерило.

4. Правни оквир предметног поступка

Конкуренијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), као и одредбе Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16.), у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такође, Конкуренијски савјет узео је у обзир и одредбе Закон о заштити потрошача БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 25/06 и 88/15), Закона о комуналним дјелатностима („Службене новине ТК“ број 11/05, 7/07, 8/12, 14/13 и 11/20), Одлуку о снабдијевању Града топлотном енергијом, Опште услове за

прикључење на систем даљинског управљања и испоруку топлинске енергије града Тузла као и Тарифни правилник за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

Конкурenciјски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона је у сврху оцјене даног случаја може користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије.

5. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупан или значајан дио територија Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Чланом 4. став (1) тачка 3) Закона о комуналним дјелатностима прописано да се под снабдјевање топлотном енергијом подразумјевају послови производње и дистрибуције топлотне енергије (паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде и сл.) мрежом до подстанице корисника, укључујући и подстаницу, односно главни запорни вентил или заједнички мјерни инструмент код објеката колективног становања, односно мјерни инструмент корисника.

Чланом 2. Одлуке о снабдјевању Града топлотном енергијом је предвиђено да је снабдјевање града топлотном енергијом комунална дјелатност од посебног друштвеног интереса, те да обављање те дјелатности врши јавно предузеће којем је, у складу са законом којим је уређена област комуналних дјелатности, надлежни орган повјерио обављање ове дјелатности.

Привредни субјекат Централно гријање д.д. Тузла је регистрован за дјелатност дистрибуције топлотне енергије коју и обавља, те је на основу наведеног, Конкурenciјски савјет у предметном поступку одредио релевантно тржиште производа дистрибуција/снабдјевање топлотном енергијом.

Обзиром да се снабдјевање топлотном енергијом врши на подручју Града Тузла, релевантно тржиште у географском смислу је утврђено као географско подручје Града Тузла.

Слиједом наведеног, Конкурenciјски савјет је одредио да је релевантно тржиште предметног поступка, тржиште дистрибуције/снабдјевања топлотном енергијом на подручју Града Тузла.

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања свих релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странке у поступку, трећих лица као и осталих података које је прикупило и са којима располаже Конкурenciјски савјет, утврђено је сљедеће:

Оснивач привредног субјекта ЈП Централно гријање д.д. Тузла је Град Тузла са циљем да предузеће врши загријавање локалних стамбених јединица. Начин оснивања предузећа и обављањем дјелатности од општег интереса сврстава ово предузеће у категорију Јавних предузећа.

ЈП Централно гријање д.д. Тузла је регистрован у Општинском суду Тузла под матичним бројем: 1-294. Према евиденцији Регистра вриједносних папира учешће оснивача у капиталу је Град Тузла са 51%, док преосталих 49% посједују акционари.

Претежна регистрована дјелатност ЈП Централно гријање д.д. Тузла је производња и снабдјевање паром и климатизација.

ЈП Централно гријање д.д Тузла је једини субјекат који врши испоруку топлотне енергије системом даљинског гријања. Зона топлификације је дефинисана као ужи дио града Тузла гдје спадају сви колективни стамбени објекти и дио индивидуалних стамбених објеката.

Пословање ЈП Централно гријање Тузла обавезује:

- обезбјеђвање трајног обављања дјелатности од општег интереса и уредног задовољења потреба корисника производа и услуга, односно обезбјеђење континуираног снабдијевања врелом водом подручје града Тузле са циљем загријавања стамбених јединица;
- развој и унапређење обављања дјелатности од општег интереса;
- обезбјеђивања техничко – технолошког и економског јединства система и усклађености његовог развоја и
- остваривање другог законом утврђеног интереса.

Чланом 4. став 1) тачка (3) Закона о комуналним дјелатностима прописано је да се под снабдјевање топлотном енергијом подразумјевају послови производње и дистрибуције топлотне 11 енергије (паре, вреле воде, топле воде, санитарне топле воде и сл.) мрежом до подстанице корисника, укључујући и подстаницу, односно главни запорни вентил или заједнички мјерни инструмент код објеката колективног становања, односно мјерни инструмент корисника. Члан 15. став 1) истог Закона прописује да је корисник комуналне услуге дужан даваоцу комуналне услуге платити утврђену цијену комуналне услуге. Висину цијене и начин плаћања комуналне услуге одређује давалац услуге уз претходну сагласност општинског вијећа, сходно члану 21. став 1) Закона о комуналним дјелатностима.

Давалац и корисник комуналне услуге дужни су усагласити прије почетка кориштења услуге све елементе пружања одређене комуналне услуге (права и обавезе даваоца и корисника услуге, те друга битна питања) и о томе закључити уговор, у складу са чланом 17. Закона о комуналним дјелатностима

Снабдјевање града топлотном енергијом је комунална дјелатност од посебног друштвеног интереса. Обављање те дјелатности врши јавно предузеће којем је, у складу са законом којим је уређена област комуналних дјелатности, надлежни орган повјерио обављање ове дјелатности, у складу са чланом 2. Одлуку о снабдјевању Града топлотном енергијом.

На основу члана 113. Статута ЈП Централно гријање Тузла Надзорни одбор је на сједници одржаној дана 05.01.2010. године усвојио акт број: 01- 5439-2010/П - ВНР-1 Општи услови за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије града Тузла (у даљем тексту: Општи услови) и Технички услови за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије (у даљем тексту: Технички услови), а на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број: 01-05-610-2010 алинеја л).

На истој сједници Надзорни одбор је усвојио и Тарифни правилник за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије (у даљем тексту: Тарифни правилник).

У вези навода из Захтјева утврђено је да су се етажни власници станова у насељу Ступине на адреси М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц обратили ЈП Централно гријање Тузла захтјевом за увођење калориметара наводећи да је на скупу етажних власника станара 95% било сагласно са увођењем калориметара, док преосталих 5% није било присутно састанку те ће накнадно бити упознато са овом идејом.

ЈП Централно гријање д.д Тузла је дана 12.12.2018. године у свом одговору станаре инфомисало да је према Општим условима обрачунско мјесто у подстаници или улазу у објекат и да је оно искључиво мјеродавно за обрачун. Уређаји постављени код свих корисника који се топлотном енергијом снабдијевају са једног мјерног мјеста су интерни уређаји и служе за расподјелу топлинске енергије на сваког корисника појединачно.

У складу са чланом 35. Закона о заштити потрошача у БиХ извршене су допуне нормативних аката како би се омогућило да сваки корисник, односно потрошач толинске енергије има право да услуге

гријања плаћа према стварној потрошњи, уз претходно испуњење техничких услова прописаних у наведеним актима.

Да би остварили то право, а у складу са Општим и техничким условима, потребна је сагласност свих купаца са заједничког мјеста потрошње (у конкретном случају улаз станара) о преласку на обрачун према утрошеној енергији на обрачунском бројилу постављеном у топлинској подстанци. Напоменуто је и да је једино управитељ зграде овлаштен да у име станара координира реализацију уградње мјерних уређаја. ЈП Централно гријање Тузла је само у обавези пружања техничке подршке обзиром да трошкове уградње раздјелних мјерних уређаја у цијелости сноси власници станова. Што се тиче уградње мјерних уређаја исте може извршити свака фирма која је за то регистрована и овлаштена, а према комерцијалним условима које станари или управитељ договоре самостално. ЈП Централно гријање Тузла је овлаштен дати сагласност и контролисати уградњу само истих и сертификираних калориметара на мјесту како је предвиђено у одобреном пројекту инсталација гријања улаза – зграде. Стога је потребно да се изради пројекат техничке изводљивости који ће дефинисати све техничке параметре везане за уградњу калориметара и бити у складу са Општим условима. Калориметри морају бити уграђени у стубишту на јавној површини. Такође, калориметри се морају уградити за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста те није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплате према метру квадратном загријаване површине.

Након ревизије пројекта техничке изводљивости и издавања сагласности од стране ЈП Централно гријање Тузла може се приступити извођењу радова уградње калориметара. Након тога обавља с пломбирање и верификација од стране овлаштеног представника дистрибутера и Завода за мјеритељство ФБиХ те потписивање уговора за наплату загријавања према потрошњи топлотне енергије. Уговори се могу мијењати само ван сезоне гријања, најкасније 15 дана прије почетка сезоне гријања. Обрачун се врши према Тарифним правилником према цијенама одобреним од стране Општинског вијећа. Мјерило топлотне енергије које се уграђује за појединачни стан је раздјелно – интерно и није мјеродавно за обрачун тако да промјену уговора станари могу извршити само уз промјену уговора свих корисника који се грију у конкретној енергетској цјелини - улазу зграде.

Станари су се затим у јуну 2019. године обратили ЈП Централно гријање Тузла упитом који су сљедећи кораци како би се приступило уградњи калориметара те у прилогу овог акта истом доставили списак станара сагласних за увођење калориметра.

ЈП Централно гријање Тузла је дана 17.06.2019. године одговорио на захтјев станара ОЕВ Ступине Б-2 Ламела Ц углавном наводећи исто као и у акту од 12.12.2018. године с тим да је додато да пројекат техничке изводљивости тражи и дефинисање и пројектовање мјерног ормара са раздјелим мјерилом, кугластим славинама, ручним баланс вентилом и хватачем нечистоће, начин читања интерних мјерила и доставе података ЈП Централно гријање Тузла о читању потрошње.

Дана 16.09.2019. године Одбор етажних власника предао је ЈП Централно гријање Тузла Захтјев за издавању сагласности на пројекат инсталације гријања.

Дана 17.01.2020. године ЈП Централно гријање Тузла је дало сагласност на изведбени пројекат реконструкције инсталације гријања за снабдијевање топлинском енергијом стамбеног објекта Ступине Б2 – Ламела Ц у сврху преласка на обрачун по мјерењу. Ријеч је о 29 станова (спрат 1 до 7 + поткровље). Пројекат – уградња појединачних мјерних уређаја је реализован од стране ИНГ МАРКЕТИНГ Тузла.

У међувремену је пројекат био предат пројектанту на дораду обзиром да дио цијевне мреже није могуће било извести на начин како је пројектовано.

Представник етажних станара обратио се ЈП Централно гријање Тузла дана 22.10.2020. године захтјевајући нове уговоре за појединачне обрачуне, при чему су мјерни уређаји пописани и запечаћени од стране радника ЈП Централно гријање Тузла.

ЈП Централно гријање Тузла се дана 29.10.2020. године обратило станарима М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц цитирајући чланове 17. и 19. Тарифног правилника те констатујући да, обзиром да је контролом проведеном од стране ЈП Централно гријање Тузла дана 15.10.2020. године утврђено да 3 (три) стамбене јединице (домаћинства) и 3 (три) пословне јединице (привреда) нису уградили интерна бројила - калориметре по којима би се вршила расподјела трошкова (а што су станари били у обавези према добијеној сагласности и процедури) обавјештавају станаре да ЈП

Центраног гријања Тузла није у могућности удовољити њиховом захтјеву. ЈП Центраног гријања Тузла је замолило Одбор етажних власника да им доставе нову сагласност о расподјели трошкова, уз сагласност свих потрошача у објекту. У супротном, дистрибутер ће обрачунати свим појединачним потрошачима, на адреси М Мака Диздар (Б-2), трошкове испоруке према подацима из "расподјеле" коју има на располагању тј. према м2.

Етажни власници стамбене зграде М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц су дана 05.11.2020. године извршили поврат рачуна за испоручену топлинску енергију за период 15.10. до 31.10.2020. године наводећи да су исти у супротности са одредбама члана 35. став (1) и (2) Закона о заштити потрошача у БиХ који прописује:

(1) Продаја енергије (електрична енергија, за гријање, гас и сл.) и воде потрошачима треба да буде обрачуната на основу стварних испорука очитаних на бројилу потрошача.

(2) Ако се продаја (испука енергије) не обрачунава на основу мјерења потрошње на бројилу потрошача, на захтјев потрошача, испоручилац услуга за испоруку енергије наведене у ставу (1) овог члана дужан је да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости. Пројекат о техничкој изводљивости израђује и овјерава овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом.

Станари су подјетили ЈП Центраног гријања Тузла да су дана 22.10.2020. године упутили захтјев за испоставу нових Уговора о обрачуну испоручене топлинске енергије јер су се, према њиховом мишљењу, створили предуслови за нови начин обрачуна на који је ЈП Центраног гријања Тузла, не поштујући важећи Закон државе Босне и Херцеговине, негативно одговорио. Етажни власници су о свом трошку и уз сагласност ЈП Центраног гријања Тузла покренули иницијативу уградње и уградили потрошачко мјерило (калориметар) за мјерење и обрачун топлотне енергије. Упосленик ЈП Центраног гријања Тузла је дана 15.10.2020. године извршио преглед и попис стања на свим уграђеним индивидуалним мјерилима.

Предложили су да до окончања судског процеса који су покренули пред надлежним судом испоручену топлинску енергију плаћају по властитом читању или читању упосленика ЈП Центраног гријања Тузла у циљу спречавања нагомилавања појединачних дуговања станара, а уједно и лакшег пословања ЈП Центраног гријања Тузла.

ЈП Центраног гријања Тузла се очитовало дана 13.11.2020. године наводећи да је у складу са Општим и техничким условима за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије, обрачунско мјерило једино мјерило које је мјеродавно за обрачун, док раздјелна мјерила (постављена код свих корисника), служе за расподјелу топлинске енергије на сваког корисника појединачно. Поновили су да је потребно извршити уградњу раздјелних мјерила за све кориснике са једног обрачунског мјерног мјеста и да није могућа комбинација наплате по мјерењу и наплата према метру квадратном загријаване површине.

Мјерило топлотне енергије за појединачни стан је раздјелно - интерно и није мјеродавно за обрачун те се промјена Уговора може извршити само уз промјену Уговора свих корисника који се грију у једној енергетској целини-улазу зграде.

Према пројектној документацији извршена је реконструкцију инсталација. Међутим, контролом проведеном од стране ЈП Центраног гријања Тузла дана 15.10.2020. године утврђено је да 3 (три) стамбене јединице (домаћинства) и 3 (три) пословне јединице (привреда) нису уградили интерна бројила - калориметре по којима би се вршила расподјела трошкова (а што су станари са наведене адресе били у обавези), те ЈП Центраног гријања Тузла није било у могућности да примјени нови обрачун за објекат на адреси М. Мака Диздара 11 (Ступине Б-2, ламела Ц) као и да изврши промјену Уговора, а што је Одбору станара и објашњено у допису бр. 01-11681-2020 од дана 29.10.2020. године.

ЈП Централно гријање Тузла даље у акту наводи да када станари изврше наведене радње тј. уколико сви корисници са обрачунског мјерног мјеста у наведеном објекту уграде раздјелна мјерила у складу са пројектном документацијом и Општим и техничким условима за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије, извршиће се почетно очитовање од почетка обрачунског периода, односно од почетка наредног мјесеца, уз услов да су сви нови Уговори од стране свих корисника са обрачунског мјерног мјеста потписани.

Етажни власници стамбене зграде М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц су дана 04.12.2020. године извршили поврат рачуна за испоручену топлинску енергију за период 15.10. до 31.10.2020. године и 01.11. до 30.11.2020. године, понављајући све наведено из дописа од 05.11.2020. године те захтијевајући да рачуне за испоручену топлотну енергију испоручују у складу са мјерењем на мјесту појединих потрошача, а све у складу са Законом о заштити потрошача, Законом о комуналној дјелатности и осталим законским актима, те потрошачима омогуће испуњавање својих обавеза, тј. плаћање онога што су потрошили.

Услиједио је затим поново одговор ЈП Центраног гријања Тузла дана 09.12.2020. године истог садржаја као и акт од 13.11.2020. године додајући да, у складу са чланом 22. Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије и чланом 15. Закона о комуналним дјелатностима ТК -а, потрошач мора плаћати испоручену топлинску енергију и услуге у року плаћања који је наведен на испостављеном рачуну, уплатници или другом важећем документу. Ако потрошач не измири благовремено своје обавезе, дистрибутер му обрачунава законске камате од доспјевања рачуна до дана измиривања.

У складу са чланом 87. Општих услова за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије и чланом 16. Закона о комуналним дјелатностима ТК -а, дистрибутер топлинске енергије има право обуставити испоруку топлинске енергије купцу након претходног упозорења, ако тарифни купац не плати доспјелу новчану обавезу.

Закона о заштити потрошача у БиХ одредбама члана 35. став (1) и (2) прописује:

(1) Продаја енергије (електрична енергија, за гријање, гас и сл.) и воде потрошачима треба да буде обрачуната на основу стварних испорука очитаних на бројилу потрошача.

(2) Ако се продаја (испука енергије) не обрачунава на основу мјерења потрошње на бројилу потрошача, на захтјев потрошача, испоручилац услуга за испоруку енергије наведене у ставу (1) овог члана дужан је да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости. Пројекат о техничкој изводљивости израђује и овјерава овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом.

Општим условима за испоруку топлинске енергије уређује се: поступак издавања начелне сагласности и стварања услова за прикључење на систем даљинског гријања, поступак издавања енергетске сагласности, услови за прикључење и испоруку топлинске енергије и кориштење система даљинског гријања, праћење сигурности испоруке и квалитете, међусобни уговорни односи између дистрибутера и корисника топлинске енергије, обавезе и одговорности дистрибутера и корисника топлинске енергије, услови мјерења, обрачуна и наплате испоручене топлинске енергије, услови за примјену поступака ограничења или обуставе испоруке топлинске енергије као и поступци утврђивања и обрачуна неовлаштене потрошње топлинске енергије.

У складу са чланом 2. под 15. Општих услова мјерило топлинске енергије је уређај којим се региструје количина испоручене топлинске енергије на обрачунском мјерном мјесту, у складу са прописима у подручју законског мјеритељства и техничким правилима дистрибутера топлинске енергије, а које може бити засебно мјерило топлинске енергије (које региструје количину испоручене топлинске енергије за једног купца) или заједничко мјерило топлинске енергије (које региструје количину испоручене топлинске енергије за два или више купаца спојених на заједничку инсталацију централног гријања).

У складу са чланом 2. под 19. Општих услова обрачунско мјерно мјесто је мјесто на којем се помоћу мјерила обавља мјерење испоручене топлинске енергије ради обрачуна.

Начелну сагласност издаје ЈП Центраног гријања Тузла ради утврђивања могућности прикључења, одређивања техничких, економских и осталих услова прикључења објекта на систем даљинског гријања и изградње објекта те услова кориштења систем даљинског гријања, а у складу са чланом 3. став (6) Општих услова начелна сагласност се издаје и на захтјев постојећег купца у случају: промјене прикључне снаге, промјена на прикључку, промјене категорије потрошње, промјене мјерне опреме, спајања више обрачунских мјерних мјеста у једно на истој локацији, дијелења једног обрачунског мјерног мјеста на већи број на истој локацији и прикључења нових или повећања снаге постојећих властитих извора топлинске енергије.

На основу начелне сагласности и плаћене накнаде за прикључење закључује се уговор о испоруци топлинске енергије, у складу са чланом 6. Општих услова.

Чланом 9. став (1) и (2) Закона прописано је како привредни субјекат има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери неовисно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такође узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на релевантном тржишту, учешћа на том тржишту које имају његови конкуренти, као и правне препреке за улазак других привредних субјеката на тржиште. Претпоставља се да привредни субјекат има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће веће од 40%.

Чланом 10. став (1) Закона прописано је да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту, а чланом 10. став (2) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на: а) директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговинских услова којима се ограничава конкуренција, б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, ц) примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај, д) закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Злоупотреба доминантног положаја, у складу са одредбама члана 10. став (2) Закона о конкуренцији, посебно се односи на:

д) закључивање споразума којима се условљава да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Злоупотребом доминантног положаја, поред критеријума прописаних у члану 10. Закона, сматрају се и случајеви прописани чланом 9. Одлуке.

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Тарифни правилник за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије је акт који је усвојен од стране Надзорног одбора је на сједници одржаној дана 05.01.2010. године под бројем 01- 5439-2010/II - ВНР-1, на основу члана 113. Статута Централно гријање д.д. Тузла, на који је Општинско вијеће Тузла дана 28.01.2010. године дало сагласност број: 01-05-610-2010 алинеја л).

Потрошња топлинске енергије је подјелена у три тарифне групе, у складу са чланом 10. Тарифног правилника, и то домаћинства, привреда и остали потрошачи. Тарифна група – домаћинства подјелена је на двије групе - којима се потрошња обрачунава према м² и онима којим се се обрачун врши по MWx.

Обрачунавање испоруке топлинске енергије се код појединачног потрошача врши сврставањем потрошача у одговарајућу тарифну групу и обрачунавањем испоручене количине топлинске енергије према важећој цијени.

ЈП Центрано гријања Тузла свој став о истовјетном обрачуну наплате потрошње топлотне енергије заснива на примјени одредби Тарифног правилника за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије.

У складу са чланом 17. Тарифног правилника прописано је да ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста са заједничким мјерним уређајем, испоручена топлинска енергија обрачунава се и складу са "расподјелом" трошкова на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом. "

Анализом члана 17. Тарифног правилника Конкуренцијски савјет је утврдио да нигдје није прописано да сви станари једне стамбене јединице морају имати јединствен обрачун наплате потрошње топлотне енергије већ је експлицитно наведено „ако се више потрошача снабдијева топлинском енергијом.“ те, самим тим, позивање на примјену овог члана Тарифног правилника као тоснова на којем се базира обавезност јединственог обрачуна наплате потрошње топлотне енергије није исправан већ управо и наводи да се оним потрошачима који се снабдијевају топлинском енергијом

преко заједничког потрошног мјеста (више њих) са заједничким мјерним уређајем испоручена топлинска енергија обрачунава у складу са "расподјелом" трошкова на том потрошном мјесту и одговарајућом тарифном групом остављајући простор да се станарима који су уградили калориметре обрачун утрошене топлинске енергије врши према интерним бројилима.

Надаље, расподјела трошкова за испоручену количину топлинске енергије се, према члану 18. Тарифног правилника, може вршити према м², (Тарифна група I.2.I, II.3.I и III. 2.1), према инсталисаној снази, (Тарифна група I.2.2, II.3.2 и III. 2.2), према дјелитељима, (Тарифна група I.2.3, II. 3.3. и III.2.3) и према интерним бројилима - калориметрима. (Тарифна група I.2.4, II.3.4 и III.2.4). Потрошачи заједничког мјеста потрошње морају дистрибутеру, прије склапања уговора о испоруци топлинске енергије, поднијети споразумно израђену расподјелу трошкова која је саставни дио уговора о испоруци топлинске енергије. У расподјели трошкова се одређује учешће у трошковима испоруке топлинске енергије појединачног потрошача, а збир свих учешћа, према прописаном из члана 19. Тарифног правилника, мора износити 100 процената што одговара чињеници да сви они корисници испоручене топлинска енергија у једној стамбеној јединици који се снабдијевају топлинском енергијом преко заједничког потрошног мјеста у збиру расподјелу трошкова морају имати у збиру 100 процената. Нигдје није прописано да они становници исте стамбене јединице који су испоштовали процедуру у вези уградње калориметара, тј. потписали захтјев и сагласност за извођење и уградњу мјерача топлинске енергије према увјетима достављеним од стране ЈП Централно гријање, добили сагласност на изведбени пројекат, уградили калориметре појединачно за сваку стамбену јединицу на трошак станара који су потписали захтјев за уградњу калориметара појединачно у све станове под надзором ЈП Централно гријање Тузла, не могу да се издвоје са заједничке потрошње те плаћају потрошњу према стварном утрошку очитаном на калориметру.

Из свега наведеног произилази да је ЈП Централно гријање Тузла у обавези да свим станарима стамбене јединице на адреси М Мака Диздар 11 Ступине бр 2 Ламела Ц омогући закључивање нових уговора за потрошњу топлинске енергије преко уграђених калориметара те изврши наплату потрошње према уграђеним калориметара ретроактивно од 15.10.2020, године. Такође, овим Рјешењем налаже се ЈП Централно гријање Тузла да омогући сваком кориснику топлинске енергије у Граду Тузла, према исказаном интересу, уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости без условљавања да сви станари једне стамбене јединице морају имати истовјетан начин обрачуна.

Према достављеним информацијама Конкуренцијски савјет није утврдио да би „комбиновање расподјеле утрошене топлотне енергије на разне начине водило до нетачне расподјеле“, него управо супротно – испоштвале би се одредбе Закона о заштити потрошача и то члана 35. став (2) Закона о заштити потрошача у којем се наводи да је испоручилац услуга дужан да омогући потрошачу уградњу потрошачког мјерила на свој трошак, на основу пројекта о техничкој изводљивости, а пројекат о техничкој изводљивости израђује и овјерава овлаштено стручно правно или физичко лице, у складу са законом, без икаквог додатног условљавања.

На основу свих наведених навода Конкуренцијски савјет је утврдио како је ЈП Централно гријање Тузла повриједио одредбе Закона о конкуренцији злоупотребом доминантног положаја из члана 10. став 2 тачка д) које се односи на закључивање споразума којима се условљава друга страна да прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума имајући у виду да је ЈП Централно гријање Тузла условљавао да сви станари једне стамбене јединице, конкретно насеља Ступине Б2, ул. М Мака Диздар, Ламела Ц, Тузла, морају имати истовјетан обрачуну наплате потрошње топлотне енергије унутар стамбене јединице.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

7. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила

години у којој је наступила повреда закона, казниће се привредни субјекат, ако злоупотреби доминантан положај на начин прописан одредбама члана 10 Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је приликом изрицања висине новчане казне као отежавајућу околност узео у обзир чињеницу да је ЈП Централно гријање Тузла већ раније кажњавано због злоупотребе доминантног положаја, рјешењем Конкуренцијског савјета број: УП-03-26-2-018-30/19 од 28.05.2020. године.

Поред наведеног Конкуренцијски савјет је имао у виду намјеру, дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и последице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

Полазећи од неспорно утврђене чињенице да је ЈП Централно гријање Тузла злоупотребио доминантни положај, из члана 10. став (2) тачке д) Закона о конкуренцији, у смислу члана 48. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, изречена је новчана казна у износу 40.000,00 КМ (четрдесетхиљадаконвертибилнихмарака), што представља (..)**¹% оствареног прихода из 2020. године, који је износио (..)** КМ.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити принудним путем, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наведено Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић

¹ (..)**подаци представљају пословну тајну у смислу члана 34. Закона